

25 ΦΕΒ. 2013

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝ.ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜ. ΚΟΙΝ. ΑΣΦ/ΣΕΩΝ
Δ/ΝΣΗ : ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦ/ΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

Αθήνα, 22-2-2013
Αρ. Πρωτ. Φ90022/3281/212

ΤΜΗΜΑ: Α'

Τειχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Τειχ. Κώδικας: 101 10
Πληροφορίες: Φ. Γκίκα
Τηλέφωνο: 210 - 33 68 128
Fax: 210 - 33 68 124

ΠΡΟΣ: ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ
ΚΤΙΡΙΟ ΒΟΥΛΗΣ
ΑΘΗΝΑ

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην με α.π. 6530/30-1-2013 Ερώτηση Βουλής

Απαντώντας στην ανωτέρω ερώτηση που κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων από το βουλευτή κ. Β. Κεγκέρογλου σχετικά με το θέμα του συμψηφισμού αχρεωστήτως καταβληθέντων παροχών από το ποσό της σύνταξης, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του αρ. 29 του Α.Ν. 1846/1951, όπως ισχύουν, το ποσό της σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας του συζύγου προσαυξάνεται προς ενίσχυση του οικογενειακού του εισοδήματος, αφενός λόγω συζύγου, εφόσον ο/η σύζυγος του συνταξιούχου δεν ασκεί επάγγελμα και δεν είναι συνταξιούχος ασφαλιστικού οργανισμού ή ΝΠΔΔ ή του Δημοσίου, και αφετέρου για τέκνα ανήλικα ή σπουδάζοντα μέχρι τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας τους, εφόσον είναι άγαμα, δεν εργάζονται και δεν λαμβάνει για αυτά προσαύξηση ο έτερος των συζύγων, εάν είναι συνταξιούχος.

Με αφορμή το γεγονός ότι οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ προσέφυγαν στα διοικητικά δικαστήρια της χώρας, διεκδικώντας τη χορήγηση προσαύξησης λόγω οικογενειακών βαρών ανεξαρτήτως των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία κριτηρίων η Διοίκηση του Ιδρύματος, υπενθύμισε στους αρμόδιους υπαλλήλους των Υποκαταστημάτων τις σχετικές ισχύουσες διατάξεις και έδωσε οδηγίες, ώστε να απορρίπτονται οι αιτήσεις των συνταξιούχων για χορήγηση προσαύξησης λόγω οικογενειακών βαρών που δεν είχαν νόμιμο έρεισμα (Γεν. Εγγ. Σ62/92/24-12-2002). Επίσης, οι Διευθυντές των Υποκαταστημάτων του Ιδρύματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, άσκησαν το δικαίωμα προσφυγής στα διοικητικά δικαστήρια κατά των εκτελεστών αποφάσεων των οικείων Τοπικών Διοικητικών Επιτροπών με τις οποίες είχαν γίνει δεκτές οι ενστάσεις των συνταξιούχων επί των απορριπτικών αποφάσεων των Διευθυντών.

Όπως έχει πλέον κριθεί με σειρά αποφάσεων ανωτάτων δικαστηρίων (ΣτΕ 3035/2006, 3006/2006), η θέσπιση των διακριτικών κριτηρίων μεταξύ των συνταξιούχων στην ανωτέρω διάταξη είναι δικαιολογημένη και συνταγματικά θεμιτή.

Κατά συνέπεια, οι προσφυγές-αγωγές των συνταξιούχων απορρίφθηκαν στην πλειοψηφία τους από τα διοικητικά δικαστήρια και τελικά από το ΣτΕ.

2. Σύμφωνα με το άρ.1 του ν.3068/2002, το Δημόσιο, οι ΟΤΑ και τα λοιπά ΝΠΔΔ έχουν υποχρέωση να συμμορφώνονται χωρίς καθυστέρηση προς τις δικαστικές αποφάσεις και να προβαίνουν σε όλες τις ενέργειες που επιβάλλονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής και για την εκτέλεση των αποφάσεων. Δικαστικές αποφάσεις, κατά την έννοια του προηγούμενου εδαφίου, είναι όλες οι

αποφάσεις των διοικητικών, πολιτικών, ποινικών και ειδικών δικαστηρίων που παράγουν υποχρέωση συμμόρφωσης ή είναι εκτελεστές κατά τις οποίες δικονομικές διατάξεις και όρους που κάθε απόφαση τάσσει.

Εξάλλου, η Διοίκηση εν γένει έχει υποχρέωση συμμόρφωσης με τις οριστικές αποφάσεις που εκδίδονται επί προσφυγών και τούτο ισχύει ανεξαρτήτως ασκήσεως εφέσεως κατά της απόφασεως (αρ. 94 και αρ. 95 του Συντάγματος).

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έχει δεχθεί (Γνωμοδότηση 605/1995) ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις που προβλέπουν δυνατότητα εκτέλεσης μιας κατηγορίας μη αμετάκλητων αποφάσεων (πρωτόδικων ή τελεσιδίκων), οι οποίες αναφέρονται στην πραγματοποίηση των ασφαλιστικών παροχών, την υπαγωγή στην ασφάλιση και τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης. Στην ανωτέρω κατηγορία εκτελεστών για το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποφάσεων ανήκουν προεχόντως οι οριστικές αποφάσεις των Διοικητικών Πρωτοδικείων οι οποίες εκδίδονται επί προσφυγών του ν. 702/77 (άρθρα 7-8) για διοικητικές διαφορές ουσίας που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης, εφόσον αναφέρονται στην πραγματοποίηση των ασφαλιστικών παροχών, την υπαγωγή στην ασφάλιση και τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης. Οι αποφάσεις αυτές είναι εκτελεστές, ανεξαρτήτως χρόνου έκδοσης ή τυχόν ασκήσεως έφεσης (αρ. 20 του ν. 1868/89).

Σύμφωνα με το αρ. 20 του ν.2972/2001, που αφορά την εκτελεστότητα των διοικητικών πράξεων, για τις διοικητικές διαφορές ουσίας που προκύπτουν από την εφαρμογή της νομοθεσίας του ΙΚΑ, η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της δεν αναστέλλουν αυτοδικαίως την εκτέλεση της προσβαλλόμενης πράξης, εκτός των περιπτώσεων της αναγνώρισης ημερών εργασίας από οποιαδήποτε αιτία και της επιστροφής καταβληθεισών εισφορών (Εγκ 12/2002).

Στο άρθρο 39 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις αμφισβητήσεων που προκύπτουν από αποφάσεις των αρμόδιων ασφαλιστικών οργάνων του Ιδρύματος, υφίσταται δικαίωμα υποβολής αίτησης θεραπείας των ασφαλισμένων, της οποίας επιλαμβάνεται το ιεραρχικώς αμέσως ανώτερο ασφαλιστικό όργανο (ΤΔΕ) ως προς τον έλεγχο της ορθότητας της αμφισβητούμενης απόφασης.

Οι αποφάσεις που εκδίδονται από την αρμόδια ΤΔΕ συνιστούν ατομικές διοικητικές πράξεις, που παράγουν έννομα αποτελέσματα και υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Δικαστηρίου (ΠΔ 341/78), είτε εκ μέρους των δικαιουμένων είτε εκ μέρους των Διευθυντών των αρμόδιων Υποκαταστημάτων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (παρ. 3 αρ. 20 του ν.3144/2003, αρ. 138 παρ. ΙΑ περ.3 ν.4052/2012).

3. Στο αρ. 40 παρ. 4 εδ. α' του α.ν.1846/1951 ορίζεται ότι πάσα παροχή σε χρήμα αχρεωστήτως καταβληθείσα από το ΙΚΑ ως και η αξία των εις είδος τοιούτων επιστρέφονται εντόκως προς 5%, αναζητούνται δε κατά τας διατάξεις περί αναγκαστικής εισπράξεως των καθυστερούμενων εισφορών του Ιδρύματος.

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΣτΕ, που έχει στηριχθεί στο αρ. 20 του Συντάγματος, που αφορά όχι μόνο τα φυσικά πρόσωπα, αλλά και τα ΝΠΔΔ και Ν.Π.ΙΔ, είναι επιτρεπτή η αναζήτηση ασφαλιστικών παροχών όταν στηρίζεται σε δικαστική απόφαση που ανατρέπει προηγούμενη δικαστική κρίση, σε συμμόρφωση προς την οποία είχαν καταβληθεί οι παροχές.

Για να καθίσταται λοιπόν αποτελεσματική και όχι απλώς θεωρητική η δικαστική προστασία, πρέπει ο διάδικος που ζήτησε την παροχή αυτής της προστασίας να έχει τη δυνατότητα να εκτελέσει τη δικαστική απόφαση που τον δικαίωσε. Επίσης, η ερμηνεία αυτή συνάδει και με το αρ.22 παρ. 2 του Συντάγματος, στο οποίο κατοχυρώνεται ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης σε συνδυασμό με την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου. Αντίθετη πρακτική θα είχε αποτέλεσμα να καθίσταται άνευ αντικειμένου η προσφυγή στο ανωτέρω δικαστήριο, αφού η ανατρεπτική κρίση του θα έμενε ουσιαστικά ανενεργή.

Στις περιπτώσεις, που ήδη καταβαλλόταν στους συνταξιούχους η εν λόγω προσαύξηση, είτε σε εκτέλεση απόφασης ΤΔΕ είτε σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης, και στη συνέχεια απορρίφθηκε η αγωγή/προσφυγή τους με απόφαση δικαστηρίου ανώτερου βαθμού (τελεσίδικα ή αμετάκλητα), οι υπηρεσίες προέβησαν σε αναζήτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, συμμορφούμενες, ως όφειλαν, προς τις δικαστικές αποφάσεις.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις αυτές οι συνταξιούχοι καλούνταν να δεσμευτούν εγγράφως ότι θα επιστρέψουν τις παροχές που έλαβαν είτε σε εκτέλεση απόφασης ΤΔΕ είτε σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης, στην περίπτωση που κριθεί με δικαστική απόφαση ανώτερου βαθμού, ότι δεν δικαιούνται την επίδικη προσαύξηση στη σύνταξή τους.

Στο σημείο αυτό αναφέρεται επιπροσθέτως, ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι συνταξιούχοι αποσιωπούν την εργασία, την ασφάλιση ή τη συνταξιοδότηση του/της συζύγου, προκειμένου να συνεχίσουν να λαμβάνουν την εν λόγω παροχή, επ.καλούμενοι άγνοια της νομοθεσίας, ενώ έχουν δεσμευτεί εγγράφως να ενημερώνουν την υπηρεσία περί αυτού. Η υπηρεσία, στις περιπτώσεις που δεν δύναται να γνωρίζει τις σχετικές πληροφορίες και συνεχίζει να καταβάλλει αχρεωστήτως ποσά, υποχρεούται με βάση την προεκτεθείσα νομοθεσία να τα αναζητήσει.

4. Οι διατάξεις του αρ. 40 παρ. 4 εδ. β', γ' του α.ν.1846/51 προβλέπουν συμψηφισμό των οφειλών κατά δόσεις με τις χορηγούμενες παροχές, προκειμένου να αποσβεσθεί η οφειλή, χωρίς ανατροπή της οικονομικής κατάστασης του οφειλετών.

Κατ' εφαρμογή ερμηνευτικών οδηγιών της Νομικής Υπηρεσίας του Ιδρύματος έχει γίνει δεκτό ότι η εν λόγω διάταξη περί συμψηφισμού, ως ειδική, υπερισχύει των διατάξεων του ΚΕΔΕ, ειδικά όταν συνεχίζει να καταβάλλεται στον ασφαλισμένο παροχή, οπότε ορθά και νόμιμα δεν βεβαιώνεται το χρέος στο Δημόσιο Τομείο, αλλά ακολουθείται η διαδικασία του συμψηφισμού της οφειλής με παρακράτηση μέρους του ποσού, που εξακολουθεί να καταβάλλεται στον ασφαλισμένο για την ικανοποίηση των αξιώσεων λόγω της καταβολής αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, χωρίς να τίθεται ως προϋπόθεση το εναπομένον καταβαλλόμενο ποσό να μην καταλήγει μικρότερο των 1.000 ευρώ.

5. Τέλος, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα προκύπτει, ότι ως προς το εν λόγω θέμα οι υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ έχουν ενεργήσει σε όλες τις περιπτώσεις στο πλαίσιο που διαγράφει η κείμενη νομοθεσία και νομολογία και όχι κατ' αυθαίρετο ή επιλεκτικό τρόπο. Ως εκ τούτου, δεν τίθεται ζήτημα διακριτικής και άδικης μεταχείρισης χαμηλοσυνταξιούχων ή ανάπηρων συνταξιούχων, αλλά εφαρμογής των αποφάσεων των αρμόδιων δικαστηρίων, όπως έχουν κρίνει κατά περίπτωση, που πρακτικά καταλήγουν σε συμψηφισμό του χρέους με τις χορηγούμενες παροχές, προκειμένου να αποσβεσθεί η οφειλή, χωρίς ανατροπή της οικονομικής κατάστασης του οφειλέτη.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ

Εσωτ. Κοινοποίηση
1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο Γεν. Δ/ντριας Κ.Α.
3. Δ/ση ΚΑΜ Τμήμα Α'

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ
Η ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ